

JÓZEF ŁĄCKI

Tuchola

Poronienia u owiec spowodowane prawdopodobnie zapobiegawczym podaniem fenotiazyny

Fenotiazyna jest jednym z najczęściej używanych środków przeciw pasożytom żołądkowo-jelitowym u owiec. Toksyczność tego środka dla zwierząt poddawanych odrobaczaniu stwierdzona była w miarę coraz częstszego jego używania. Przyczyny trującego działania fenotiazyny dotychczas nie wyjaśniono. Występuje różna wrażliwość poszczególnych gatunków zwierząt na ten lek. Najbardziej wrażliwymi okazały się konie, a najmniej owce. Mimo, że owce są najmniej wrażliwe na zatrucie fenotiazyną, zdarzają się jednak przypadki rozmaitych zaburzeń po podaniu tego leku.

Przypadek własny: w styczniu 1959 r. podczas okresowego badania kału w owczarni B., stwierdzono nieliczne jaja pasożytów żołądkowo-jelitowych. Ponieważ inwazja pasożytów była bardzo niska, postanowiono nie dopuścić do rozwoju pasożytów, podając owcom zapobiegawczo fenotiazynę w ilości 0,5 g na sztukę. W owczarni znajdowało się 60 maciorek kotnych od 3—3,5 miesięcy. Owce, którym podano lek były średniej kondycji. Żywiły się brukwią i słomą oraz paszą treściwą w postaci otrąb pszennych. Lek zadano w paszy treściwej. Dokładne wymieszanie leku nadzorował lek. wet. Po rozsypaniu paszy do koryt, dopuszczono owce do paszy, tak, że wszystkie miały dostęp do koryta. Po trzech dniach stwierdzono kilka poronień u owiec. Poronienia trwały od trzeciego do piątego dnia po podaniu fenotiazyny. Ogółem poroniło 11 owiec, co stanowi 17% ogólnego stada. Pasze oraz warunki bytowe tak przed, jak i po podaniu leku nie uległy zmianie.

Badanie bakteriologiczne płodów i łożyska nie wykazało drobnoustrojów, które mogłyby być przyczy-

ną ronienia. Należy przypuszczać, że poronienia spowodowała fenotiazyna podana jako środek zapobiegawczy przeciw pasożytom żołądkowo-jelitowym. Na występowanie poronień po podaniu fenotiazyny, poszczególni autorzy zapatrują się różnie. *Blackwell* i *Allen* twierdzą, że lek ten nie wywiera żadnego szkodliwego działania na przebieg ciąży. *Warwick* w 1946 r. obserwował wzrost poronień, po podaniu 25 g na sztukę na trzy tygodnie przed wykotem. *Hutyra* i wsp. ostrzegają, że odrobaczanie owiec fenotiazyną w drugiej połowie ciąży może wywołać poronienie. Nie spotkałem w dostępnej literaturze przypadku poronień u owiec, po zapobiegawczym bardzo niskim dawkowaniu fenotiazyny. Świadczy to, że do czasu dokładnego poznania mechanizmu działania fenotiazyny, należy w każdym przypadku zastosować wszystkie środki ostrożności, gdyż niespodziewane zatrucia chociaż występują rzadko, są możliwe.

Przed przystąpieniem do odrobaczania, należy bezwzględnie przeprowadzić odrobaczanie próbne, ma to szczególne znaczenie przy odrobaczaniu owiec ciężarnych. Podawanie zapobiegawcze leku należy traktować tak, jak odrobaczanie owiec pełnymi dawkami.

Piśmiennictwo

1. Rayski C.: *Medycyna Wet.* 1, 1947.
2. Stefański W.: *Medycyna Wet.* 4, 1949.
3. Allen R. W., Blackwell R. L.: *Amer. Jour. Vet. Res.* 16, 563, 1955.
4. Warwick B. L., Turek R. D., Berry R. D.: *JAWMA* 108, 41, 1946.

Adres autora: Józef Łącki, Tuchola, ul. Świecka 63.

TADEUSZ ŁUGOWSKI. WŁADYSŁAW STRZEMŻALSKI

Szum

Przypadek urazowego zapalenia wsierdzia, mięśnia sercowego i osierdzia u krowy

Ciało obce po przedostaniu się do czepca wskutek koncentrycznych jego skurczów wnika w ścianę, co wywołuje powstanie reticulitis traumatica. Przypadki reticulitis traumatica dzieli Schneider w zależności od odczynu na trzy grupy. W grupie pierwszej ciało obce wskutek zapalnego odczynu ściany czepca cofa się do jego światła. Może się przy tym wytworzyć ropień, który wraz z ciałem obcym przebija się do czepca, może też powstać ognisko martwicy, które po oddzieleniu się wpada wraz z ciałem obcym do czepca. W drugiej grupie ciało obce przenika przez ściankę czepca. Może ono wywołać ropień wątroby, śledziony, pericarditis oraz ropień ściany brzucha. Do trzeciej grupy należą przypadki, w których ciało obce tkwi w ścianie czepca. Część ciał obcych po cofnięciu się do światła czepca, dostaje się w czasie odzuvania do jamy ustnej i wypada na ziemię.

W opisywanym przypadku czynnikiem chorobotwórczym był kawałek drutu stalowego, który przeniknął od strony czepca do lewej komory mięśnia sercowego, spowodował włóknikowe zapalenie osierdzia przebił mięsień sercowy w okolicy wierzchołka (apex cordis) i umiejscowił się w lewej komórce serca. A oto historia choroby. Dnia 22.XI. 1966 r. dowiedziono do tutejszego PZLZ krowę rasy nizinnej, czarno-bia-

łą, lat 9 własność ob. S. Właściciel podał, że od tygodnia zauważył u krowy posmutnienie, brak apetytu, postępowanie i chudnięcie. Ponieważ stan zwierzęcia ulega ciąglemu pogorszeniu, właściciel prosi o zbadanie.

Stan obecny: temperatura wewnętrzna 37° C. Tętno 90/min. małe, nieregularne, tętnice słabo napięte i wypełnione. Oddechy 32/min. Krowa zgarbiona, słabo reaguje na bodźce zewnętrzne, obserwuje się odstawanie lewego łokcia, wypełnienie żył jarzmowych, tętno żyłne dodatnie. Tony serca nieregularne, osłabione, akcentacja tonu drugiego. Powiększenie pola stłumienia sercowego. Chwył grzbietowy Ruegga dodatni. Niedowład żwacza, brak ruchów perystaltycznych jelit.

Rozpoznanie: pericarditis traumatica. Rokowania niepomyślne. Krowę skierowano na ubój z konieczności. Z powodu spóźnionej pory, z lecznicy wypisano dnia następnego. W ciągu nocy wystąpiły obrzęki zastoinowe w okolicy szyi i mostka oraz ostra niewydolność mięśnia sercowego.

Badanie poubojowe: na przedniej ścianie czepca zgrubienie o średnicy około 5 zł, twarde, zrosty przeponowo-czepcowo-osierdziowe o średnicy około 10 cm trudno oddzielające się. Włóknikowe zapalenie worka